

תגמולים לאלמנת צה"ל עלולים לשלול תוספת לקצבת זקנה של בן הזוג

רו"ח אורנה צח-גלרט, מר חיים חיטמן ורו"ח (משפטן) ישי חיבה

ביום 25 בינואר 2016 דחה בית הדין האזורי לעבודה (ב"ל 22674-09-14) את תביעתו של דניאל טלבי (להלן: "המבוטח") לתוספת לקצבת זקנה בעבור אשתו, מאחר שהכנסותיה ממשרד הביטחון כאלמנת צה"ל עלו על ההכנסה המרבית המותרת בחוק.

ג. תנאי משולב של גיל והכנסה: אם לא הגיעה לגיל שבלוח א' 1 בחוק (כיום גיל 67), הכנסותיה לא יעלו על 57% כפול השכר הממוצע במשק (פרט 1 בלוח ט' בחוק).

ההכנסה שאותה משווים לפרט 1 בלוח ט' מוגדרת בתקנות הביטוח הלאומי (קביעת הכנסה בביטוח זיקנה ושאיירים), התשל"ז-1976 (להלן: "התקנות לעניין קביעת הכנסה"). מדובר בהכנסה מהמקורות המפורטים בסעיף 2 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: "פקודת מס הכנסה" או "הפקודה") אף שלא צמחה, הופקה או נתקבלה בישראל, למעט בין היתר הכנסת עובד שכיר הפטורה ממס לפי הפקודה (הפטור על הכנסת עובד שכיר אינו כולל פטור הניתן מכוח סעיף 9(5) לפקודה, לנכים). הפטור האמור של הכנסת עובד שכיר נמצא בתקנה 2 לתקנות הביטוח הלאומי (תשלום ופטור מתשלום דמי ביטוח), התשנ"ה-1995 (להלן: "התקנות לעניין דמי הביטוח").

תמצית עיקרי החוק

- מי שזכאי לקבל קצבת זקנה ויש לו תלוי, יקבל תוספת לקצבה בעד התלוי. אם בת זוגו נחשבת תלויה בו לפי סעיף 247 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הביטוח הלאומי" או "החוק"), הוא יקבל תוספת של 50% לקצבתו.
- הגדרת "תלויה" בסעיף 247 לחוק מחייבת קיום כל התנאים שלהלן:
 - א. היא ילדה לו ילד או שהיא אשתו שנה אחת לפחות.
 - ב. היא בת 45 שנים ומעלה או שיש עמה ילד שלו.

● בית הדין מזכיר החלטות קודמות של בית הדין הארצי, בין השאר את פס"ד יצחק וולר (דב"ע נה/031-0) לגבי פיצויים מגרמניה. טענת המערער שם הייתה כי אין לראות בפיצויים "הכנסה" לצורך קבלת תוספת תלויים לקצבת הזקנה שקיבל. בפס"ד וולר נקבע כי תקנות הביטוח הלאומי לעניין קביעת הכנסה והתקנות לעניין דמי הביטוח עוסקות ב"הכנסות עובד" ואינן רלוונטיות לשאלת סיווג הפיצויים מגרמניה. ומוסיף פסק הדין כי העובדה שהכנסה מסוימת אינה נחשבת "הכנסה" לעניין תשלום דמי ביטוח, אין משמעותה כי הכנסה זו אינה צריכה להיחשב לצורך מבחן הכנסה בענף ביטוח מסוים.

● "רק סכום הפטור מתשלום דמי ביטוח מכוח תקנה 2 לתקנות בענין תשלום דמי הביטוח, הוא זה שלא ייחשב כ'הכנסה' לצורך ביטוח זקנה ושאיירים".

● כלומר, "התגמולים פטורים ממס ופטורים מתשלום דמי ביטוח לאומי אך אין בנמצא מקור נורמטיבי המחריג את התגמולים שמקבלת גב' טלבי מלהוות 'הכנסה' לצורך ביטוח זקנה ושאיירים".

● לאור האמור לעיל, התביעה נדחתה.

בשולי הדברים

ההחלטות שלעיל מתאימות למבחן הכנסות שנערך לשם בחינת זכאות לקצבת זקנה בגיל פרישה וגם למבחן הכנסות של אלמן.

● תגמולים לאלמנות ממשרד הביטחון פטורים ממס מכוח סעיף 9(6) לפקודה ומהווים הכנסה שאינה חייבת בתשלום דמי ביטוח מכוח סעיף 350(א) לחוק הביטוח הלאומי.

תמצית עובדתית

● למבוטח אושרה זכאות לקצבת זקנה החל בחודש מאי 2014.

● בת זוגו של המבוטח (להלן: "המבוטחת") היא אלמנת צה"ל הזכאית לתגמולים מכוח חוק משפחות חיילים שנשפו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950 (להלן: "חוק משפחות חיילים"). היא אינה עובדת ואין לה הכנסות אחרות.

● המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") קבע כי הכנסות בת הזוג עולות על פרט 1 בלוח ט' בחוק ולכן המבוטח אינו זכאי לתוספת לקצבת הזקנה בעבורה.

השאלה שעומדת לדיון בפסק הדין

האם התגמולים שבת הזוג מקבלת ממשרד הביטחון הם בגדר "הכנסה" שיש להביא בחשבון לפי סעיף 247 לחוק?

דיון והחלטה

● תגמולים מכוח חוק משפחות חיילים פטורים ממס הכנסה ולא ייראו כ"הכנסה" לעניין תשלום דמי הביטוח.

● מדובר בתשלום המהווה "קצבה" לפי פקודת מס הכנסה ולפיכך מהווה "הכנסה" ברמה העקרונית.